

Lausunto luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi aineen tai esineen sivutuotteeksi luokittelua ja jätteeksi luokittelun päättymistä koskevasta hakemuksesta
(VN/17845/2026)

Suomen Biokierto ja Biokaasu ry (SBB) kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi aineen tai esineen sivutuotteeksi luokittelua ja jätteeksi luokittelun päättymistä koskevasta hakemuksesta.

SBB pitää asetusehdotusta tarpeellisena osana uuden UTU-menettelyn toimeenpanoa. Selkeä ja sujuva menettely sivutuotteeksi luokittelulle ja jätteeksi luokittelun päättymiselle tukee uusiomateriaalien tuotteistamista ja kierrätyslannoitteiden markkinoiden kehittymistä.

SBB pitää asetusehdotuksessa esitettyjä hakemuksen sisältövaatimuksia perusteltuina. SBB ehdottaa, että hakijalle annetaan hakemuksessa mahdollisuus kuvata myös uusiomateriaalin tuotteistamisesta saatavia hyötyjä. Kierrätyslannoitteiden tuotteistaminen voi edistää ravinteiden kierrätystä, vähentää neitseellisten raaka-aineiden käyttöä, vahvistaa ravinneomavaraisuutta sekä tuottaa ilmasto- ja ympäristöhyötyjä. Hyötyjen kuvaaminen ei korvaa jätelain mukaisten terveys- ja ympäristöturvallisuutta koskevien edellytysten täyttymistä, mutta antaa kokonaiskuvan materiaalin hyödyntämisen merkityksestä.

Menettelyn toimivuutta on vielä vaikea arvioida

Lausuntoaineiston perusteella ei ole toistaiseksi mahdollista arvioida, millaiseksi UTU-menettely käytännössä muodostuu.

Asetusluonnoksen 1 §:n mukaan hakemus on tehtävä huolellisesti ja toimitettava viranomaiselle siinä laajuudessa ja muodossa, että viranomainen voi käsitellä hakemuksen jätelain 5 d §:ssä säädetyssä ohjeellisessa 3 kuukauden määräajassa. Todellisuudessa hakijan voi olla asetuseruonnoksessa esiteltyjen hakemuksen sisältövaatimusten pohjalta haastavaa arvioida mikä on riittävä laajuus.

UTU-menettelyn toimeenpano edellyttää sekä LVV:n viranomaisten päätöksentekoa yhtenäistävää tulkintaohjeistusta että hakijoille suunnattua käytännönläheistä ohjeistusta. SBB esittää, että Lupa- ja valvontavirasto valmistelee kierrätyslannoitteille EEJ-tulkintaohjeistuksen. Sen valmistelussa tulee hyödyntää toiminnanharjoittajien tietoa

materiaaleista, prosesseista ja laadunvarmistuksesta. Yhtenäinen tulkinta on tärkeää, jotta päätökset ovat ennakoitavia ja keskenään johdonmukaisia.

Lausuntoaineistossa ei myöskään kuvata asetuksen suhdetta RASTERI-ohjeeseen tai muuhun tulevaan soveltamisohjeistukseen. Näin ollen kokonaisuutta ja hakijoille muodostuvia vaatimuksia on vaikea tässä kohtaa arvioida.

Asetusehdotuksessa edellytetään tunnistettujen riskien kuvaamista ja tarvittaessa selvitystä tehdystä riskinarvioinnista. Vakiintuneilta ja laadultaan tunnetuilta materiaaliveirroilta tulee voida edellyttää kevyempää selvitystä kuin uusilta tai riskitasoltaan epäselviltä materiaaleilta. Vaatimusten tulee perustua materiaalin alkuperään, syötteisiin, käsittelyyn, käyttötarkoitukseen ja tunnistettuihin riskeihin. Menettelyn kustannukset eivät saa muodostua esteeksi erityisesti pienemmille toimijoille.

Kierrätyslannoitteiden turvallisuutta ja laatua säädellään jo lannoitelainsäädännössä. Lannoitelainsäädännön mukaiset laatu- ja turvallisuusvaatimukset tulee ottaa EEJ-arvioinnin lähtökohdaksi, eikä samoja riskejä tule selvittää uudelleen ilman perusteltua syytä.

SBB korostaa, että hakijoille tarvitaan erillinen käytännönläheinen ohje siitä, millainen hakemus ja selvitysaineisto ovat riittäviä. Hakijaohjeistuksessa tulee täsmentää, millainen hakemus ja selvitysaineisto katsotaan riittäväksi, milloin erillinen riskinarviointi on tarpeen ja miten olemassa olevia analyysijä, omavalvontatietoja ja muun lainsäädännön perusteella tuotettua tietoa voidaan hyödyntää. Ohjeistuksessa tulee lisäksi käsitellä materiaalien ominaisuuksien vaihtelun hallintaa, markkinan tai kysynnän osoittamista sekä jäte- ja lannoitelainsäädännön välistä suhdetta. Hakijoiden tueksi tarvitaan myös esimerkkejä ja mallipohjia sekä selkeä ohje RASTERI-kehikon soveltamisesta kierrätyslannoitteisiin. Ohjeen tulee olla käytettävissä menettelyn käynnistyessä, jotta hakemusten täydentämisen tarve jää mahdollisimman vähäiseksi.

Kansallisen menettelyn vaatimukset eivät myöskään saa perusteettomasti johtaa siihen, että kansallisia kierrätyslannoitteita kohdellaan vastaavia EU-lannoitevalmisteasetuksen mukaisia tuotteita tiukemmin. Jätepohjaisuus ei itsessään ole peruste lisävaatimuksille, vaan vaatimusten tulee perustua tunnistettuihin riskeihin.

UTU-menettelyn ja sitä tukevan ohjeistuksen tulee edistää kierrätyskelpoisten materiaalien ja ravinteiden hyödyntämistä silloin, kun jätelain mukaiset edellytykset täyttyvät. Menettely ei saa johtaa siihen, että turvallisesti hyödynnettävissä olevia ravinteita jää käyttämättä tai niitä korvataan neitseellisillä raaka-aineilla. Kierrätyslannoitteiden kohdalla liian raskas tai vaikeasti ennakoitava EEJ-harkinta voi heikentää ravinteiden kierrätystä ja kierrätysastetta sekä vaikeuttaa ravinnekiertoratkaisujen kehittymistä.

SBB pitää asetusehdotusta lähtökohdiltaan kannatettavana. UTU-menettelyn onnistuminen riippuu kuitenkin siitä, muodostuuko EEJ-harkinnasta sujuva, ennakoitava ja oikeasuhtainen. Tämän varmistaminen edellyttää selkeää viranomais- ja hakijaohjeistusta, RASTERI-ohjeen roolin täsmentämistä sekä päällekkäisten selvitysvaatimusten välttämistä.

Lisätiedot: Olivia Korkeela, Ravinnekierrätyksen asiantuntija, Suomen Biokierto ja Biokaasu ry